

ĪRIJAS

PARALĒLES AR LATVIJU

ROLANDS FELDMANIS

Atrašanās Eiropas attālākajā nostūrī, lietainais klimats, reti spīdošā saule un lielvalsts kaimiņos netraucēja ģiriem piensaimniecības nozari padarīt par baltā zelta āderi. Īrijas 17 tūkstoši piena saimniecību ir Eiropā uzbūvējušas piena lielvalsti. Katra saimniecība gadā vidēji eksportē piena produktus 300 tūkstošu eiro apmērā. Puse no ienākumiem ir peļņa.

KĀ TO PANĀCA?

Īrija pirms iestāšanās ES bija atpalikuši valsts, kas gadsimtiem ilgi nikuļoja blakus Britu impērijai. Īrijā vēl tagad visi runā angļu valodā, lai gan viņiem ir sava – īru – valoda. Kaut arī Britu impērijas ietekme saglabāsies vēl gadiem ilgi, taču ģiri ir izmantojuši iespēju kļūt par pārtikušu valsti, kas eksportē piena pārstrādes produktus 5,1 miljardu eiro apmērā. Sāka ar eksportu uz Lielbritāniju, bet tagad liels pircējs ir arī Vācija, strauji attīstās ASV tirgus. Kopumā piena produktus Īrija eksportē uz aptuveni 150 valstīm. Piena produktu eksports veido 1000 eiro uz katru iedzīvotāju. Eksporta pamatā ir sviests, bērnu pārtikā izmantojamais piena pulveris un

siers. “Tie ir *premium* produkti, un nav tie lētākie veikala plauktos,” paskaidro Billijs Gudborns (*Billy Goodburn*), pārstāvis no Īrijas Kooperatīvo organizāciju biedrības.

Pārdodot piena produktus pasaules tirdzniecības tīklos ar lielu pievienoto vērtību, piena ražotāji saņem arī lielāku atlīdzību par saražoto – 62 centus par litru. “Bet uz Ziemassvētkiem sagaidāms, ka cena būs 72 centi par svaigpiena litru,” saka fermas īpašnieks un kooperatīva vadītājs Džeimss O’Donels (*James O’Donnell*). Piena ražošana Īrijā ir ienesīgāka nekā graudu ražošana. Ne velti piena ražošanas apmēri palielinās, jo graudu audzētāji pāriet uz piena ražošanu. Atbilstoši ES statistikas biroja *Eurostat* datiem, Īrijā pienu

2005. gadā saražoja 5,6 milj. tonnu, bet 2020. gadā jau 9,3 milj. tonnu jeb par 66 % vairāk (vidējais pieaugums – 5,2 % gadā). 2021. gadā piena ražošanas apjoms palielinājās par 6 %.

Taču Īrijas piensaimnieki nebūt nesaskata vajadzību kāpināt govju skaitu ganāmpulkā vai tiekties pēc maksimāla izslaukuma, papildus ganībām piebarojot liellopus ar skābarību un citām barības vielām, lai noslauktu vairāk piena. Īrijas piena ražošanas pamatā ir ģimenes saimniecības.

KĀPĒC TĀ?

Viens no iemesliem ir zemes pieejamība. “Jaunietis, mans kaimiņš, ir palielinājis govju skaitu līdz 750, taču šķiet, ka viņa nākotne ir izdegšana,” saka piensaimnieks O’Donels. Viņa minētais zemnieks nomā divus no trim zemes gabaliem 3–4 km attālumā no fermas, bet tas nozīmē, ka ceļā uz ganībām tiek zaudēts izslaukums aptuveni 3–4 litri par katru kilometru, ko dzīvnieki veic, pārejot no viena zemes gabala uz otru. Turklāt arī Īrijā trūkst darbaspēka. Darbinieki rotē, un nepieciešams laiks jaunu darbinieku piesaistei un iestrādei.